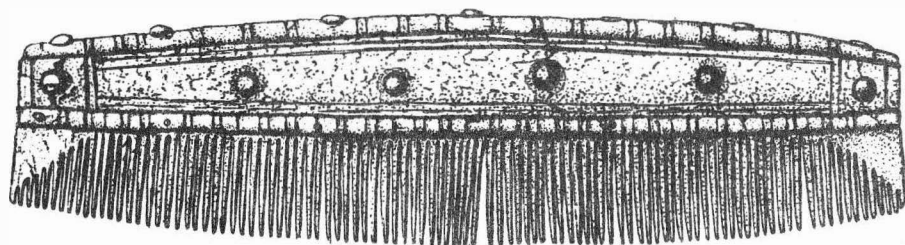

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1988

BRNO 1991

POVRCHOVÝ PRŮZKUM ZBYTKŮ HRADU VE STRAŽISKU /okr. Prostějov/

Miroslav Plaček, Hodonín

/Obr. 27/

Do zúžené části údolí Romže u Stražiska vystupuje od sv. oválný chlum oddělený od bočního údolního masivu sedlem. Oproti kosodélné plošině s barokním kostelem je sedlo o 20 m sníženo. Osy kosodélníka jsou dlouhé 42 a 83 m a od jeho vzdálenějších konců sblíhají po úbočí do osy širší komunikace využitá terasy. Po setkání se terasy napojují na oblouk valu o šířce 11 m, který vymezoval příkop, jenž je ve vých. části dosud viditelný. Východně od kostela pod vrškem se nalézá hřbitov. Trasa přístupu ke kostelu je vedena serpentinovitě po severním úbočí, kolem kaple v uněle jeskyni, po valu a terase horní plošiny, nebo po schodišti u márnice a je lemována kapličkami křížové cesty. Je nepochybné, že na horní plošině bylo situováno jádro hradu, snížené terasy mohly být komunikačně využitým parkánem. Část původního šíjového valu byla zničena při terénních úpravách, souvisejících se zřízením hřbitova. Sotva zřetelné fragmenty zdiva hradu se zachovaly jen na dvou místech. Proto se není možno vyslovit k dispozici hradu. Jasná je pouze příbuznost v utváření s hrady v marginálních polohách na hranách údolí, které též mají enormně vyvinuté obloukové valy na přístupové straně /Lišnice, Svrčov - srv. Gardavský 1962; Plaček 1987/.

Nejstarší zpráva o hradu pochází z r. 1288, kdy je purkrabím na Veveří Ctibor z Grumbergu /CDM IV, č. 274/, v r. 1343 se po něm píše Jeneč, královský dvorní sudí /Grumberch - CDM VII, č. 479, č. 525/. R. 1365 se uvádí Janek de Strazisce dictus de Conicz, z čehož je zřejmé, že se obě sousední panství Stražisko a Konice spojila, neboť ještě r. 1340 se připomíná Adam z Konice /ZDO I, 795; CDM VII, č. 261/. V r. 1379 je prodává Sulík z Konice Ješkovi Kropáčovi z Holštejna /ZDO III, 525/. Obsahovalo hrad, městečko Konici a 14 vsí, které Štěpán z Holštejna a Vartnova r. 1386 prodal Ctiborovi z Cimburka a Tovačova /ZDO IV, 780/. V jeho rodu zůstalo do r. 1446, kdy Jan z Cimburka zapsal hrad Grumberg alias Strazistyc Zdenku a Václavu ze Švábenic /ZDO X, 443/. Zdeněk postoupil hrad k osazení posádkou knížete Viktorina /KP V, s. 307/, ale v držení pokračují pánové ze Švábenic, neboť r. 1487 zde sedí Václav /KP V, s. 152/ a r. 1493 jeho synovec Jiřík /ZDO XIV, č. 173, f. 26/. Konečně r. 1559 prodává Jindřich Konický ze Švábenic Zikmundovi Heltovi z Kementa pusté Stražisko /Hosák 1938, 553/. Držitelé panství tehdy sídlili na sídle v Konici, které se připomíná již v polovině 14. století.

L i t e r a t u r a :

Gardavský, Z. 1962: Úvahy nad zmizelým lišnickým hradem, Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci 102, 10-15.

Hosák, L. 1938: Historický místopis země Moravskoslezské. Praha.

Plaček, M. 1987: Povrchový průzkum hradu Svrčova /k.ú. Hranice, okr. Přerov/, FV 1984, 63-64.

Oberflächenuntersuchung der Burgreste in Stražisko /Bez. Prostějov/. Die Burg Stražisko stand auf einem erhöhten Ausläufer oberhalb des Tales der Romže, von dessen Rand sie durch einen 20 m tiefen Sattel und dem Überrest eines breiten bogenförmigen Walles und Grabens getrennt ist. Auf dem rhombischen Plateau des ursprünglichen Burgkernes steht eine Barockkirche. Kleine Gemäuerfragmente blieben nur an zwei Stellen erhalten und die Disposition ist daher unklar. Das Prädikat aus Grumberg ist zum erstenmal im Jahre 1288 benützt worden. Während der böhmisch-ungarischen Kriege war die Burg von Fürst Viktorin besetzt worden, aber Ende des 15. Jahrhunderts ist sie noch bewohnt. Erst im J. 1559 wird sie als öde angeführt.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM STŘEDOVĚKÉHO TVRZIŠTĚ VE VNOROVECI /okr. Hodonín/

Miroslav Plaček, Hodonín

/Obr. 28/

Koncem roku 1986 byl referentem proveden povrchový průzkum středověkého tvrziště ve Vnorovech, v místě asi 200 m záp. od kostela. Byla to jedna z posledních příležitostí zachytit terénní situaci zaniklého sídla, neboť v r. 1988 se při rozsáhlých plošných úpravách /terasování/ úplně zničilo.

Obec Vnorovy se táhne ve směru SV - JZ, což je dáno sklonem výrazné terénní terasy nad

pomoravní nivou. Výběžek mezi úžlabinou jižně od kostela a vykrojením terasy, v němž později vznikl hliník cihelny využilo původní sídlo. Konec výběžku měl okrouhlý tvar s osami o délce 16 a 17 m a od terasy byl oddělen příkopem, přičemž zůstala jen prohlubeň 1 m hluboká a 13 m široká. Další stopy fortifikací zmizely, takže nemůžeme s jistotou říci, zda plošiny na S a SZ jsou pozůstatky okružního valu nebo zda stačil strmý svah s převýšením oproti nivě 13 m.

V historických relacích se Vnorovy objevují poprvé v přídomku Parduse ze Vnorov, a to k r. 1249 /CDB IV/1, č. 271/. Je to však predikát zcela ojedinelý, neboť jindy se vždy uvádí jen jako komorník olomoucký, nebo ve spojení se svými bratry Ludomírem a Tvrdišem /CDB IV/1, č. 172 a mnohé další/. Listina navíc pochází z doby před r. 1270, a proto nepředpokládáme, že tvrz existovala již v tomto období. Jak vysvítá z podrobného zápisu do zemských desek z r. 1378, nemůžeme soudit na její existenci ani v tomto čase. Tehdy se však Vnorovy a další zboží staly věnným statkem držitelů veselského panství /ZDO III, 407, VIII, 5; VIII, 345/. Věnný díl se stal r. 1446 vlastnictvím Přecha z Leštiny a zpět k Veselí jej získal Mikuláš z Vojslavic /ZDO X, 394; X, 711/. Po jeho smrti dostala Vnorovy věnem dcera Barbera a po Vnorovách se r. 1480 psal Mikuláš ze Zástřizl /Ilurt - Němeček 1973, 27; Dvorský 1914, 468/. Nicméně po r. 1490 na Vnorovách seděl Václav z Vojslavic, pak jiní držitelé, až r. 1518 byly připojeny definitivně k Veselí /ZDO XIV, 61; Dvorský 1914, 470-472; ZDO XVIII, 47/. R. 1515 je intabulována již pustá tvrz Vnorovy ještě jako součást panství světleovského /ZDO XVIII, 147/. Z historických zpráv můžeme tedy předpokládat, že tvrz vznikla a existovala někdy v rozmezí let 1380 - 1510, není však vyloučeno, že až v 15. století.

L i t e r a t u r a :

Dvorský, F. 1914: Vlastivěda moravská. Strážnický okres. Brno.
Ilurt, R. - Němeček, B. 1973: Veselí nad Moravou. Brno.

Oberflächenuntersuchung der mittelalterlichen Feste in Vnorovy /Bez. Hodonín/. Die Feste befand sich am Ausläufer einer Terrainterrasse in die Aue des Flusses Morava, der im Jahre 1988 durch Terrainterrichtungen liquidiert worden war. Das fast kreisförmige Ausläuferende war von der Terrasse durch einen 13 m breiten Graben abgeteilt. Im 13. Jahrhundert schreibt über Vnorovy Pardus, aber die Feste entstand erst nach dem Jahre 1380, als sie Mitgift des Herrschaftsgutes Veselí war. Im Jahre 1518 ist sie bereits öde.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM FORTIFIKACÍ V NEVOJICÍCH /okr. Vyškov/

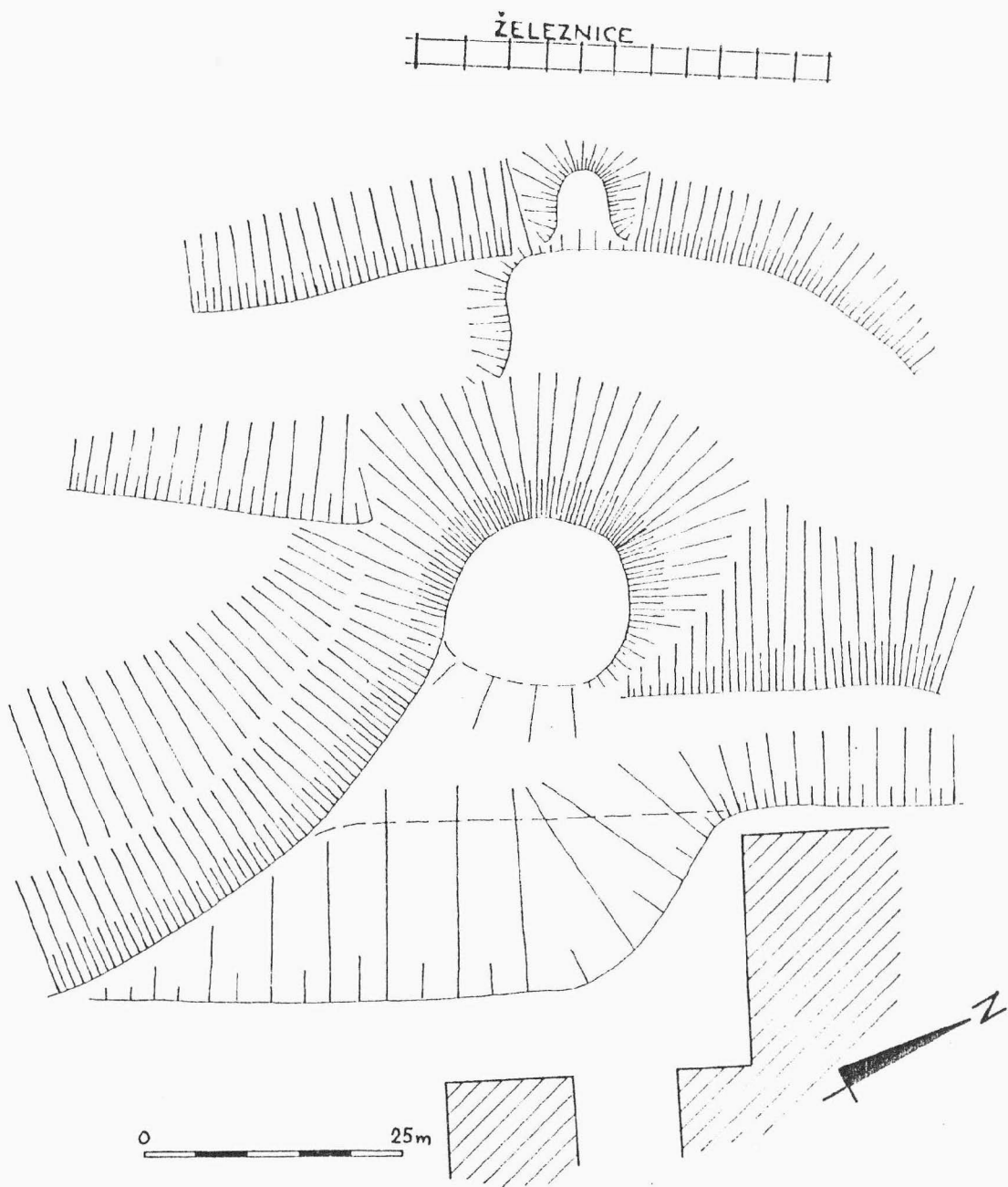
Miroslav Plaček, Hodonín

/Obr. 29, 30/

Zbytky jednoho sídla jsou situovány ve farní zahradě /Nekuda - Unger 1981, 218/ bezprostředně na jih od drobné románské, barokně rozšířené a přestavěné svatyně. Bylo zařízeno do svahu tak, že úroveň jeho bezesporu snížená a rozvezená obytná plošina nepravidelného tvaru /35 x 40 m/ je o 4 m níže než okraj příkopu na jihu. Okružní příkop o šířce až 22 m je na západě narušen výše zmíněnými terénními úpravami. Na severu jsou relikty valu, který prudce spadá ke kostelu. Místo slouží jako zatravněný sad, takže sběr keramiky zde není možný.

Druhá fortifikace se nalézá 800 m záp. od popsaného sídla přímo nad železniční tratí. Zdá-li je zřetelná jako nevelký chlumek zv. "Hrádek", vystupující z obdělávaného okolí. Protáhlý zarovnaný vrcholek /18 x 10 m/ se zaoblenými rohy nese stopy amatérských výkopů. Od stoupačského hřbetu je oddělen příkopovou rozsedinou 15 m širokou, na východě a severu je lemován plošinami, na západě je úpatí odoráno. Také zde zatravněný povrch nedovoluje povrchový sběr, sondy se jevíly sterilní. Občan, který na Hrádku údajně kopal, nebyl v místě bydliště zastížen a na písemnou výzvu nereagoval. Proto je možné lokalitu klasifikovat jako středověkou fortifikaci zatím jen hypoteticky.

První zpráva o místě pochází z r. 1355, kdy se uvádí Jindřich z Nevoje /ZDO I, 332/. Rod byl poměrně významný, jak je možno soudit z příbuzenských vztahů s předními rody. Jindřich měl za ženu Kateřinu z Vildenberka, jeho sestra Anna byla manželkou Drslava ze Strálku /ZDO III, 211; ZDB VI, 777/. Tvrz se připomíná r. 1406 a 1417 /ZDO VI, 146; ZDO IX, 61/ a predikát používá ještě Mikuláš z Ojnic a Nevoje r. 1464 /ZDO XI, 152/.

Obr. 28.

Vnorovy /okr. Hodonín/. Terénní náčrt půdorysné dispozice. - Terrainskizze der Grundrissdisposition.

Plaček, Fovrchový průzkum....., str. 60.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1988
BRNO 1991

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, Koliště 17/19
Odpovědný redaktor : Dr. J. Tejral
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : L. Trávníčková
Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské základny pracovišť ČSAV
v Brně,
technický redaktor J. Keprt
Evidenční číslo : ÚVTEL - 73332
Náklad : 450 kusů - neprodejné
Vydáno jako rukopis